

พื้นของเล่นโบราณ ‘เรือตุ๊กตัก’ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน‘ท่าคา’

รายงาน

ชุมชนท่าคา ต.ท่าคา อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม เป็นชุมชนเก่าแก่ของลุ่มน้ำแม่กลอง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น หอม กระเทียม พริกสด พริกแห้ง ในอดีตปลูกเพื่อบริโภค ต่อมาบางส่วนที่เหลือมาแลกเปลี่ยนกัน โดยนัดแลกเปลี่ยนกันในวันขึ้นและแรม 2, 7 และ 12 ค่ำ ผ่านการสัญจรทางเรือในคลองท่าคา ก่อนพัฒนาเป็น “ตลาดน้ำท่าคา” ในปัจจุบันที่เปิดขายสินค้าในวันหยุดสุดสัปดาห์

ถึงวันนี้ “ตลาดน้ำท่าคา” เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่นและแหล่งพักผ่อน สินค้ายอดนิยมเป็นผลผลิตจากมะพร้าว ได้แก่ น้ำ

มะพร้าวสด น้ำตาลสด น้ำตาลปีบ เนื้อแห้ง นอกจากนี้ยังมีขนมหมากหลายในราคาสบายกระเป๋า รวมทั้งมีกิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติวิถีชีวิตแห่งสายน้ำ ลัดเลาะคุคลอง สวนมะพร้าว วนะชมสถานที่เก่าแก่ที่มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ชุมชน อาทิ บ้านเรือนไทย ศาลา หรือเรื่องราวการเสด็จประพาสต้นของรัชกาลที่ 5 ที่เสด็จตำบลท่าคา ช่วงปี พ.ศ. 2447 (ร.ศ.123) แม้ร่องรอยจะสูญหายไป แต่บ้านเรือนดั้งเดิมและเส้าลูกหาสรับใช้ ลูกหลานรุ่นปัจจุบันยังรักษาไว้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ “ตลาดน้ำท่าคา” ยังเป็นศูนย์รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาการทำน้ำตาลมะพร้าว, การจักสานก้านมะพร้าว, จักสานทางมะพร้าวสด โดยเฉพาะที่หาชมยาก และได้รับความสนใจจากผู้มาเยือนไม่น้อย คือ “เรือตุ๊กตัก” เรือของเล่นจากก้ามมะพร้าว และวัสดุเหลือใช้ทางธรรมชาติ ผลงานของ ชาลี เยื่อปุยุ ปราชญ์ชาวบ้านวัย 64 ปี

ลุงชาลีเล่าว่า ครั้งยังเด็ก พ่อให้นั่งเฝ้าवारระหวัดน้ำ โดยทำเรือของเล่นจากก้ามมะพร้าวมาให้ลากเพื่อแก้เบื่อ เมื่อเรือของเล่นพัง พ่อไม่ยอมซ่อมให้ แต่สอนให้หัดทำเอง กระทั่งเติบโตใหญ่ได้เลิกสนใจเรือของเล่นดังกล่าวไป กระทั่ง 5 ปีที่ผ่านมาเริ่มท่องเที่ยวต่างชาตินิยามเที่ยวบ้าน โดยพาลูกซึ่งเป็นเด็กวัยขวบมาด้วย จึงหาของเล่นมาให้เด็ก และนึกถึงเรือของเล่นขึ้นมา จึงรื้อฟื้นการทำเรือของเล่นพร้อมตั้งชื่อ “เรือตุ๊กตัก” ตามจังหวัด

ของเรือที่โยกซ้ายขวาเมื่อเล่นผ่านสายน้ำ ซึ่งได้ผลดี ทำให้เด็ก ๆ หูตุนมนำนั่งเล่นเรือ ขณะที่ชาวต่างชาติตื่นต้นกับภูมิปัญญาของคนไทย จึงตัดสินใจรื้อฟื้นเรือตุ๊กตัก และนำไปจำหน่ายที่ตลาด

น้ำท่าคา

“การทำเรือตุ๊กตัก เริ่มจากนำลูกมะพร้าวเสียบที่ผูกทั้งตามลำคลองขึ้นมาส่งให้แก๊ง เลือกก้ามที่มีก้นอูมเหมือนท้องเรือ นำมาปอกเหลาเป็นรูปเรือ ส่วนก้ามแบนนำเหลาเป็นรูปคนใบพาย 2 ข้างทำจากทางมะพร้าว ก่อนทากาวประกอบและผูกเชือกที่หัวเรือกับไม้ไผ่สำหรับลาก เมื่อนำไปลากในน้ำจะทำให้เรือส่ายไปมาเหมือนคนพายเรือ”

“แต่ละวันจะนั่งทำ ‘เรือตุ๊กตัก’ ไม่เกิน 5 ลำ สะสมไว้จำหน่ายที่ตลาดน้ำท่าคา หากมีคนสั่งจะทำไม่เกินวันละ 15 ลำ เพราะเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียด หากทำไม่ดีเรือจะไม่ส่าย ส่วนราคาไม่ยากคิดแพง สงสารเด็กที่ไม่มีเงิน อีกทั้งอยากสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ จึงขายเพียงลำละ 40 บาท บางครั้งลดราคาเหลือ 30 บาทเพื่อให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักของเล่นในอดีต ผู้สนใจอยากเรียนรู้หรือเล่นเรือตุ๊กตักตามไปหาซื้อได้ที่ตลาดน้ำท่าคา”

ชจร โพธิ์นิมไทย

